

Korkeimmalle hallinto-oikeudelle

Asia: Valituslupahakemus ja valitus Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksestä 1.4.2020 päätösnumero 20/0118/1 koskien valitustamme Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöksestä 18.9.2017, KaivNro K8126, hakijana Hannukainen Mining Oy. Valituksenalainen päätös valitusosoituksineen liitteenä 1.

Muutoksenhakijat:

Muonion paliskunta,
Destination Lapland Oy,
Jounin Kauppa Oy,
Ylläksen Ystävät ry,
Äkäslompolon kyläyhdistys,
Ylläksen Matkailuyhdistys ry,
Lapland Hotels Oy,
Lapland Safaris Group Oy,
Ylläs-Ski Oy

Asiamies- ja prosessiosoite:

Asianajaja Sakari Niemelä
Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy
Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8, PL 208, 00131 Helsinki
puh. (09) 2511 1620, faksi (09) 2511 1621

Valituslupahakemus

Katsomme, että valitusluvan myöntämiselle on tässä tapauksessa hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentissa tarkoitettut perusteet ja pyydämme, että korkein hallinto-oikeus myöntäisi meille valitusluvan seuraavin perustein. Ensinnäkin lain soveltamisen kannalta *muissa samantapaisissa ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi (prejudikaattiperuste)* samoin kuin asiassa tapahtuneen *ilmeisen virheen* johdosta on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Valitusluvan myöntämiseen on myös *muu painava syy* em. lainkohdan tarkoittamalla tavalla.

1 Valituksenalaisesta päätöksestä

Katsomme, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden yllä mainittu päätös on oikea ja lainmukainen siltä osin kuin yllä mainittu kaivospiiriä koskeva päätös on kumottu ja asia palautettu uudelleen käsiteltäväksi. Päätös on kuitenkin virheellinen siltä osin kuin siinä jätettiin tutkimatta Destination Lapland Oy:n, Jounin Kauppa Oy:n, Ylläksen Matkailuyhdistys ry:n, Lapland Hotels Oy:n, Lapland Safaris Group Oy:n ja Ylläs-Ski Oy:n tekemä valitus.

Edellä mainittujen matkailuyritysten toiminta perustuu olennaisesti lappilaiseen puhtaaseen luonnonympäristöön, joka muodostaa tarjottavalle palvelukokonaisuudelle olennaisen perustan. Niiden asiakaskunta Äkäslompolon, Ylläksen ja Pallastunturin alueilla muodostuu suurelta osin ympäristön luonnonmukaisuutta, erämaisyyttä ja puhtausta arvostavista matkailijoista. Hankealueen läheisyydessä sijaitsevilla *erämaa-alueilla mukaan lukien Pallas-Yllästunturin kansallispuisto ja alueen jokivesistöt on olennainen merkitys em. yritysten asiakaskunnalle.* Ylläksen Matkailuyhdistys ry:n valitusoikeus perustuu puolestaan sen sääntöjen mukaiseen tehtävään paikallisen matkailun edellytysten kehittämisessä.

Valitusoikeutta koskevassa ratkaisussa on jätetty huomiotta kaivospiiripäätöksen vaikutus em. matkailuyritysten toimintaedellytyksiin kaivoslaissa tarkoitettulla tavalla. *Kun kaivoslaissa edellytetään, että kaivospiiripäätöksessä annetaan määräykset yksityisen ja yleisen edun, mm. paikallisten elinkeinojen toimintaedellytysten turvaamiseksi, tulee myös valitusoikeus vastaavasti myöntää po. elinkeinoille, joiden etuihin kaivospiiriä koskeva päätös vaikuttaa, em. etuihin kytkeytyvän oikeussuojan turvaamiseksi.*

Päätös on virheellinen myös oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevalta osalta. Lisäksi päätöksessä on jätetty käsittelemättä useita keskeisiä valitusperusteita, joihin kaikkiin olemme joutuneet vetoamaan valitusajan puitteissa. Osalle valitusperusteista on ominaista, että ne koskevat samanaikaisesti sekä kaivospiirin määrittämistä että vesi- ja ympäristölupamenettelyä jäljempänä kuvatulla tavalla, kuten puutteet YVA-menettelyssä ja luonnonsuojelulain mukaisessa arvioinnissa (Natura). Ympäristövaikutusten ja niiden syiden tunnistaminen riittävällä tasolla on edellytyksenä myös YVA-menettelyn ja luonnonsuojelulain mukaisen arvioinnin riittävyyden arvioinnille.

Valitusperusteiden puutteellinen käsittely on ilmeisestikin heijastunut myös meille korvattujen oikeudenkäyntikulujen määrään. Myös päätöksen perustelut ovat jääneet puutteellisiksi valitusoikeuden määräytymisen, eri valitusperusteiden sekä korvattavien oikeudenkäyntikulujen määrittämisen osalta.

Pyydämme valituksessamme jäljempänä esitettävin perustein, että valituksenalaista päätöstä muutettaisiin siten, että em. matkailuyritysten ja Ylläksen Matkailuyhdistys ry:n valitusoikeus vahvistettaisiin ja oikeudenkäyntikulumme määrättäisiin korvattaviksi hallinto-oikeudessa vaaditulla tavalla. Koska em. matkailuyritysten valitusoikeus perustuu asianosaisuuteen niiden toimintaedellytyksiin kohdistuvien vaikutusten perusteella, käsittelemme seuraavaksi kaivospiiristä matkailun toimintaedellytyksiin kohdistuvia vaikutuksia, joihin olemme jo hallinto-oikeudelle osoittamassamme valituksessa vedonneet.

2 Kaivospiiripäätöksen vaikutuksesta matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiin

Hannukaisen kaivospiiriä koskevan päätöksen toteutuminen *muuttaisi ympäristön laajalti erämaisesta teolliseksi* heikentäen sen puhtaaseen luontoon perustuvaa imagoa. Se heikentäisi ja vaarantaisi mm. alueen luontomatkailun ja vesistöjen erityisarvoja luonto- ja kalastusmatkailun toimintaedellytysten kannalta. Tässä tapauksessa muutoksen merkitystä korostaa *ympäröivän alueen luonnonarvoihin, erämaisyyteen ja puhtaan luonnon imagoon kytkeytyvä vaikutusherakkyys.*

Mittakaavansa johdosta kaivos *muuttaisi ympäristöä laajalti rakenteellisesti.* Kaivospiirin ala on yhteensä 2931,47 ha. Suunniteltu Hannukaisen avolouhos tulisi olemaan pituudeltaan 2 500 m, leveydeltään 500 - 1 500 m ja syvyydeltään noin 250 m maanpinnasta. Kuervitikon louhos tulisi olemaan pituudeltaan noin 1 200 m, leveydeltään 600 m ja syvyydeltään 140 m. Etäisyys Kuervitikon louhoksen eteläreunasta Hannukaisen louhoksen pohjoisreunaan on noin 1 650 m.

Häiriövyöhykkeen (mm. melu- ja pöly sekä vesistövaikutukset) ulottuvuutta korostaa ympäröivän alueen erämaisuus ja vesistöreitit.

Hankealue sijoittuisi myös *erityisten luonnonsuojeluarvojen kannalta herkkään ympäristöön*. Se sijoittuisi Tornionjoen-Muonionjoen valuma-alueelle ja samalla Natura 2000 -alueelle *Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue*, joka on suojeltu myös vesipuitedirektiivin nojalla. Muita hankkeen vaikutusalueella sijaitsevia Natura-alueita ovat mm. sen länsipuolella sijaitseva Torne och Kalixälvsystem sekä Niesaselkä. Hankealueen lähistöllä on lisäksi useita muita suojelualueita.

Hankkeen vaikutus ulottuu ainakin viiden joen eli Muonionjoen, Kuerjoen, Äkäsjoen, Valkeajoen ja Niesajoen valuma-alueille. Hankkeen vaikutukset kohdistuisivat Natura-alueelle, jonka suojeluperusteet ovat *Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit-luontotyyppi* ja saukko. Lohi ja meritaimen kuuluvat em. luontotyyppille ominaiseen lajistoon. Itämeren lohikannat on luokiteltu vaarantuneiksi ja meritaimen lukeutuu äärimmäisen uhanalaiseen (CR) lajeihin. Äkäsjoessa elää myös Euroopan majava -kanta.

Hannukaisen kaivoksen etäisyys kansallispuistoon on vain noin 8 km kuten Metsähallitus huomautti Pallas-Yllästunturin kansallispuiston haltijana hakemusta koskevassa lausunnossaan ja kuten Lapin liitto totesi hakemusta koskevassa lausunnossaan:

”Haettavan kaivospiirin alueen läheisyydessä sijaitsee maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU 6013, Luosu) ja virkistysalue (V 850, Kuertunturi). Alue rajautuu myös matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen Levi-Ylläs-Olos-PallasHetta (mv 8411).”

Vaikutukset matkailun harjoittamisen edellytyksiin olisivat laaja-alaiset, kuten hallinto-oikeudelle osoitetussa valituksessamme esitimme mm. Luken, Metsähallituksen, Rajajokikomission ja Lapin matkailuelinkeinon liiton ym. lausuntoihin viitaten. Luonnonvarakeskus Luke totesi hakemuksesta antamassaan lausunnossa 16.5.2016 mm., että *kaivostoiminnan matkailuvaikutukset* ovat keskeisin kysymys tarkasteltaessa Hannukaisen kaivostoiminnan aluetaloudellisia tulo- ja työllisyysvaikutuksia. *Ympäristön rakenteelliset muutokset heikentäisivät olennaisella tavalla em. elinkeinojen toimintaedellytyksiä.* Luke kuvasi vaikutusten välitöntä yhteyttä kaivospiirin tekniseen rakenteeseen seuraavasti:

”Hannukaisen kaivoshankkeen biologis-fysikaalisista ympäristöriskeistä merkittävin liittyy prosessivesien hallintaan, sillä kaivos suunnittelee laskevansa ne Muonionjokeen, joka on paitsi luonnonsuojelullisesti merkittävä Natura-alue, myös lohijokena satoja kilometrejä pitkä kalastusmatkailualue. Prosessivesien hallinta on osoittautunut monien kaivosten Akilleen kantapääksi, ja näin oli myös Northland Resource Ltd:n 1,5 vuotta operoimalla Kaunisvaaran rautamalmikaivoksella. *Asialla on siten merkittävä matkailullinen kytkentä.*”

Metsähallituksen kaivospiirihakemuksesta antamassa lausunnossa *alueen rakenteellista muuttumista* kuvataan mm. seuraavasti:

”Suunniteltu kaivostoiminta aiheuttaa ranta-asemakaava-alueelle melu- ja pölyhaitan lisäksi imagohaittaa, joka vaikeuttaa ja on jo vaikeuttanut olemassa olevien tonttien hyödyntämistä. *Kaivostoiminnasta aiheutuva imagohaitta vaikuttaa laajemminkin ympäröivän valtionmaan virkistys- ja luontomatkailukäyttöön ja sitä kautta alueen tuottojen/maanarvon alenemiseen...* Mahdolliset vesistöön kohdistuvat pienetkin päästöt ja epäpuhtaudet sekä mielikuvat kaloihin liittyvistä terveystarpeista ovat merkittävä riski alueen matkailulle mukaan lukien laajempiin vaikutuksiin ainakin Muonio- ja Torniojokien vesistöissä.”

Rajajokikomissio totesi hankkeen rakenteellisista vaikutuksista lausunnossaan 1.6.2016 seuraavaa:

”...Erityisesti Tornionjoen lohen merkitys ja arvo Tornionlaaksossa sekä Itämeren valtioiden kaupallisessa kalastuselinkeinossa on merkittävä. *Tornionjoki ja sen vesistöalue on paikallisesti, alueellisesti sekä kansainvälisesti merkittävä ja kasvava ympärivuotinen kalastus- ja luontomatkailukohde.*”

Rajajokikomissio uudisti kantansa 25.5.2018 päivätyssä kaivoshankkeen kaavoitusta koskevassa lausunnossaan, jossa esitettiin huoli hankkeen vaikutuksista lähteisiin ja lohikalajien lisääntymisvesistöihin mm. (Äkäsjoki ja Niesjoki) sekä kaivoshankkeen yhteisvaikutuksiin Kaunisvaaran kaivostoiminnan kanssa. Tornio-Muoniojokiseura ry:n 1.5.2018 päivätyssä lausunnossa tukee edellä sanottua.

Lapin Matkailuelinkeinon Liitto ry:n lausunnossa 16.5.2017 vaikutuksia matkailuelinkeinon

kuvattiin seuraavasti:

”Lausunnon mukaan kaivos aiheuttaa kiistämättömän merkittävän maisemahaitan lisäksi mahdollisen pöly- ja meluhaitan Äkäslompolon puoleiselle tunturialueelle ja että *suunniteltu kaivoshanke tulee vaikuttamaan siten negatiivisesti Ylläksen matkailun kehittymiseen lähes varmuudella*. Pahimmassa tapauksessa perusteltu kansainvälisen matkailun kasvuodotus jää toteutumatta Ylläksen alueella kokonaisuudessaan. Lausunnossa on esitetty arvioita, että Ylläksen uuden yleiskaavan voidaan arvioida luovan jopa 216 miljoonan euron vuotuisen matkailutulon kasvun.”

ELY-keskuksen lausunnossa hankkeen ympäristö- ja vesitalousluvasta (LAPELY/1841/2017, s. 27/32, 28/32, 31/32) vaikutuksia luontoelinkeinoihin kuvataan mm. seuraavasti:

”Lapin vaellushevoseet Oy ja Ylläksen Huskyt -vetokoirayritys menettävät merkittävän osan reiteistä suoraan hankealueella ja vähintään noin kolmen kilometrin etäisyydellä yritykset menettävät hiljaisen toimintaympäristön (Lapin luonnon hiljaisuutta myyvät yritykset), joka on oleellinen osa asiakkaiden luontomatkailukokemusta. Erämaan hiljaisuutta ei ilmeisesti voida kokea kolmen kilometrin etäisyyden ulkopuolellakaan. Vaikutukset em. yritysten reittiympäristön suoraan menetykseen ja välilliseen merkittävään muutokseen ovat ELY-keskuksen näkemyksen mukaan todellisia.

Melontareitin käytölle kohdistuu kiviheittele-riski ja merkittävä meluvaikutus noin kuuden kilometrin matkalla. ELY-keskus arvioi, että kanoottiretkelijät hakeutuvat Äkäsjoen yläosiin ja muille hiljaisille ja vetovoimaisille kohteille. Äkäsjoen ja Kuerjoen kalastuksen osalta hiljainen luonnonympäristö menetetään noin kolmen kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Kalastussaaliin samoin marjastuksen ja sienestyksen saaliin puhtaudesta kaivoksen ympäristössä metallipölypäästöjen osalta saattaa liittyä myös epäilyä ja kalastus-, marjastus- ja sienestysalueen välttelyä...

Kaiken kaikkiaan Hannukaisen kaivoshanke sijoittuu herkälle pohjavesistä riippuvaiselle vesistöalueelle ja hankealue on muutoinkin kokonaisuudessaan haastava toimintaympäristönä. Hakijalla tuleekin olla erittäin selkeät vaikutusarviot ja suunnitelmat, joilla se hallitsee ympäristöön kohdistuvia vaikutuksiaan ja riskejä. Hakemuksessa on tältä osin selkeitä puutteita. ELY-keskus on tässä lausunnossaan

edellyttänyt hakijalta monia täydennyksiä ja tarkennuksia, jotka ovat keskeisiä toiminnan vaikutusten arvioinnin ja niiden ehkäisemisen ja vähentämisen kannalta, ja jotka vaikuttavat myös hankeen luvanmyöntämisedellytyksiin. Siten ELY-keskus haluaa varata mahdollisuuden antaa lausunnon hakijan vastineeseen ja täydennyksiin.”

ELY-keskuksen lausuma osoittaa osaltaan *vaikutusarvioiden keskeneräisyyden* ja kuvaa *vaikutustapoja*, joilla hanke vaikuttaa ympäristöön ja luontopohjaisten elinkeinojen toimintaedellytyksiin. Asiantuntijalausunnoissamme osoitetut riskit ja selvitysten puutteet osoittavat, että heikentävät vaikutukset voivat ulottua vielä olennaisesti laajemmalle alueelle. Kaivospiiripäätös on tehty näin ollen *ilman riittäviä tietoja yleisiin ja yksityisiin etuihin kohdistuvista vaikutuksista*.

Myös Norrbottenin Lääninhallitus huomauttaa lausunnossaan *ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksesta kalastus- ja matkailuelinkeinojen toimintaedellytyksiin liittyen*, että vesistöillä on hyvin tärkeitä ja suojattavia lohikalakantoja, joiden elinoloja ja lisääntymistä ei saada vaarantaa. Äkäsjoen meritaimenkanta on erityisen tärkeä. Jos kaivoksen vaikutukset aiheuttavat taimenkannan tiheyden heikentymistä, voi lajin vaeltamishalukkuus alentua, jolloin lajin vahvistumismahdollisuudet vesistöissä huonontuisi huomattavasti. Seurauksena olisi *ajallisesti kauaskantoinen negatiivinen vaikutus kalastusmahdollisuuksiin koko Torniojoessa ja rannikkoalueella*.

Samoin Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) korostaa, että negatiivisten vaikutusten välttäminen Natura-alueen kalakantoihin on hyvin tärkeää. Esimerkiksi vaikutukset loheen ovat hyvin merkittävät, koska kyseinen kanta kuuluu maailman tärkeimpiin ja sen merkitys on suuri koko Itämeren alueelle. Kestävien lohi- ja taimenkantojen hyväksi tehdään jatkuvatoimisesti työtä. HaVin mielestä on erittäin sopimatonta vaarantaa tätä työtä ja vaikuttaa negatiivisesti näihin habitaatteihin. Samoin Luke painottaa lausunnossaan riskien ja häiriötilanteiden merkitystä Äkäsjoen ja Tornion-Muonionjoen kalakannoille.

Edellä kuvatut muutokset kohdistuisivat keskeisesti Destination Lapland Oy:n, Jounin Kauppa Oy:n, Lapland Hotels Oy:n, Lapland Safaris Group Oy:n ja Ylläs-Ski Oy:n toimintaympäristöön, jonka kehittäminen kuuluu olennaisena osana Ylläksen Matkailuyhdistys ry:n toimintaan: ”Yhdistyksen tarkoituksena on kehittää Ylläksen matkailualueella toimivien yritysten *toimintaympäristöä*, lisätä alueen kansainvälistä ja kansallista vetovoimaisuutta ja tunnettavuutta sekä parantaa alan yleisiä

toimintaedellytyksiä siten, että yritysten ja kiinteistönomistajien yhteiset edut otetaan huomioon kestäväällä tavalla...”

Koska kaivospiiripäätös vaikuttaa olennaisella tavalla em. matkailuyritysten toimintaedellytyksiin, jotka kaivospiiripäätöksessä tulee yksityisenä ja yleisenä etuna määräyksiin turvata, katsomme, että em. matkailuyrityksille tulee myöntää myös valitusoikeus asianosaisuuden perusteella kaivoslain säännösten ja tavoitteiden mukaisesti.

3 Valitusoikeudesta kaivoslain mukaan

3.1 Valitusoikeuden ulottuminen epävarmoihinkin vaikutuksiin

Kaivoslain (621/2011) 181 §:n mukaan kaivosviranomaisen päätökseen haetaan muutosta noudattaen, mitä ko. lain 162 ja 165 §:ssä säädetään. Kaivoslain 165.1 §:n 1-kohdan mukaan valitusoikeus on ensinnäkin *asianosaisella*. Kaivoslain 165.1 §:n 2-kohdan mukaan valittamaan on oikeutettu myös mm. *rekisteröity yhdistys* tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Kaivoslakia (621/2011) koskevan hallituksen esityksen HE 273/2009 vp mukaan valitusoikeutta koskevassa pykälässä on otettu huomioon perustuslain oikeusturvaa koskeva velvoite ja tavoite parantaa mahdollisuuksia vaikuttaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Asianosaisuus määräytyy siis perustuslain oikeusturvataavoite huomioon ottaen tavanomaista laajemmin. Esityksessä korostetaan, että koska kaivoslupaa koskevan päätöksen vaikutuksiin liittyy epävarmuutta ja joudutaan tekemään ennakkoharkintaa, ”*asianosaismääritelmän tulisi olla hieman laajempi kuin hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentissa ja vastata 34 §:n 2 momentin 3 kohdassa määriteltyä asianosaista*”. Näin ollen asianosaisuuden kannalta olennaista on, *onko hankkeella sellaisia vaikutuksia, jotka saattavat vaikuttaa em. tahojen oikeuksiin, velvollisuuksiin tai etuihin*.

Hallituksen esityksen mukaan valitusoikeuden saaminen ei myöskään edellyttäisi, että päätös välittömästi vaikuttaa valittajan etuun tai oikeuteen, vaan *myös välilliset ja ei-oikeudelliset vaikutukset hyväksytään asianosaisuuden perusteiksi*. Muun muassa alueen luontoyrittäjät tai lähialueella toimivat etsintä- ja kaivosyhtiöt taikka alueella toimiva paliskunta *voisivat olla oikeutettuja valittamaan, jos asia saattaa koskea* heidän oikeuttaan tai etuaan. Käytännössä muutos

nykytilaan verrattuna ei ole merkittävä, koska asianosaisuutta on oikeuskäytännössä jo tulkittu laajasti.

Kaivoslain esitöissä korostetaan vielä erikseen *varovaisuusperiaatteen* noudattamisen merkitystä lain soveltamisessa: (HE 273/2009 vp s. 47-48):

”Kaivostoiminnan edellytysten turvaaminen kestäväällä tavalla edellyttää, että kaivoslainsäädännön uudistamisen päämääränä on varmistaa malminetsinnän ja kaivostoiminnan ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Kestävän kehityksen perusehtona on biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen sekä ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen pitkällä aikavälillä luonnon kestävyys. Ekologisen kestävyuden kannalta keskeistä on *varovaisuusperiaatteen noudattaminen, mikä edellyttää riskien, haittojen ja kustannusten arviointia ennen toiminnan aloittamista, sekä haitoista aiheutuvien kustannusten kohdentamista niiden aiheuttajaan.*” /korostus kirjoittajan

Varovaisuusperiaate edellyttää nähdäksemme myös mahdollisuutta reagoida ”riskeihin, haittoihin ja kustannuksiin” ennen toiminnan aloittamista, minkä tulee heijastua myös valitusoikeuden ulottumisena oikeuksiin ja etuihin kohdistuviin *epävarmoihinkin vaikutuksiin.*

Tässä tapauksessa kaivospiiripäätöksen haitalliset vaikutukset ovat jo heijastuneet merkittävästi matkailuyritysten toiminta- ja investointiedellytyksiin. Kaivospiirin tarkoittaman hankkeen toteutuminen haittaisi ilmeisellä ja vakavalla tavalla matkailuelinkeinoa edellä viitatuista lausunnoista ilmenevällä tavalla.

3.2 Valitusoikeuden liittyminen yksityisen ja yleisen edun suojaan

Lakiesityksen mukaan kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa on otettava huomioon *alueen fyysisestä muuttamisesta* johtuvat välittömät ja välilliset vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen *sekä vaikutukset muihin elinkeinoihin*. Lain 52 §:n perusteluiden mukaan on olennaista, että lupaharkinnassa on mahdollista ”*tilanteen kokonaisarvioinnin perusteella ottaa huomioon alueelliset ja paikalliset olosuhteet ja intressit sekä lupamääräyksiin varmistaa yksittäistapauksessa olosuhteisiin nähden saavutettavan oikeudenmukaisen ratkaisun*”. Tämä on todettu myös oikeuskirjallisuudessa: ”Kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa huomioon otettavat haitalliset

vaikutukset kattavat myös esimerkiksi alueen fyysisestä muuttamisesta johtuvat välittömät ja välilliset vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä vaikutukset muihin elinkeinoihin. *Näitä vaikutuksia ei voida lähtökohtaisesti ottaa huomioon ympäristölupamenettelyssä, sillä kyse ei ole päästöistä aiheutuvista vaikutuksista.* / ks. mm. Pölonen – Halinen, Edilex 2017/31, Harmonisointia ilman koherenssia – Kaivoslain toimivuus kaivos- ja ympäristölupamenettelyjen suhteiden näkökulmasta, s. 11).

Yleisen ja yksityisen edun käsitteitä on vielä selvennetty tarkemmin kaivoslain 49 §:n ja 52 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 273/2009 vp, s. 105). Hallituksen esityksen mukaan *yleisiä etuja* ovat ”erilaiset yhteiskunnallisesti merkittävät toiminnot sekä arvot, päämäärät ja tavoitteet”.

Yleinen etu voi koskea muun muassa teollista toimintaa, raaka-ainehuoltoa, elinkeinotoiminnan ja työllisyyden edistämistä, terveyshaittojen ehkäisyä, yleistä turvallisuutta sekä luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvoja. Yleisiä etuja voidaan arvioida paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla ja ne ovat aikaan ja yhteiskunnalliseen kehitykseen sidottuja. *Yksityinen etu* voi olla puolestaan esimerkiksi *taloudellinen* taikka *alueiden käyttöön, asuinympäristön viihtyisyyteen tai yksilön terveyteen liittyvä intressi*. Se voi olla rinnakkainen yleisen edun kanssa. Kaivoshankkeiden vaikutukset yksityisiin ja yleisiin etuihin voivat vaihdella huomattavasti tapauksittain:

”Yleisiä etuja ovat erilaiset yhteiskunnallisesti merkittävät toiminnot sekä arvot, päämäärät ja tavoitteet. Yleisiin etuihin voi liittyä sekä haitallisia *ympäristövaikutuksia* että *niiden torjumista*. Yleinen etu voi koskea esimerkiksi teollista toimintaa, raaka-ainehuoltoa, elinkeinotoiminnan ja työllisyyden edistämistä, terveyshaittojen ehkäisyä, yleistä turvallisuutta sekä luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvoja. Yleistä etua voidaan arvioida paikallisesta, alueellisesta ja valtakunnallisesta näkökulmasta. Valtakunnan tason taloudellisena intressinä (valtio) voidaan pitää raaka-aineen saatavuuteen liittyviä kysymyksiä, elinkeinoelämän edellytysten luomista sekä työllisyyttä. Monilta osin yleiset intressit ovat kuitenkin erityisesti alueellisia, esimerkiksi maakunnallisia, tai paikallisia, kuntakohtaisia intressejä. Elinkeinotoiminnan edistäminen ja työllisyyden hoitaminen ovat keskeisesti alueellisia ja paikallisia intressejä.

Maisemansuojelu ja muut haitallisten ympäristövaikutusten torjumiseen liittyvät intressit voivat olla yleisen edun kannalta merkityksellisiä maakunnallisesti tai paikallisesti mutta myös valtakunnallisesti.” /korostus kirjoittajan

Yhteenvetona edellä esitetystä voidaan todeta, että kaivosviranomaisen tulee *tunnistaa* hakemuksen kohteena olevan kaivoshankkeen *vaikutukset* yleisiin ja yksityisiin etuihin, *arvioitava lupaedellytyksiä* ympäristövaikutuksia koskevan tiedon perusteella *kokonaisvaltaisesti* huomioon ottaen erityisesti vaikutusalueen rakenteelliset muutokset ja niiden vaikutukset ympäristöön, luonnonarvoihin, elinkeinoihin, asumiseen, viihtyvyyteen jne.

Lupaharkinta on suoritettava vallitsevan *perusoikeusjärjestelmän ja säädösympäristön mukaisesti* mm. *varovaisuusperiaate huomioon ottaen*. Lupapäätöksen tulee myös *sisältää riittävät ja konkreettiset määräykset* eriteltyjen yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Kun elinkeinojen toimintaedellytykset sisältyvät yleiseen etuun, joka tulee kaivospiiriharkinnassa turvata, em. yleisen edun suoja, ts. ”riittävien ja konkreettisten määräysten antaminen”, edellyttää myös elinkeinojen puhevaltaa ja valitusoikeutta sekä riittävää tietoa vaikutusten syistä ja seurauksista kaivosluvan ja vesitalous/ympäristöluvan erillisyydestä riippumatta.

3.3 Lupamenettelyjen erillisyyden vaikutuksesta valitusperusteiden ja oikeudenkäyntikulujen korvattavuuden kannalta

Matkailuelinkeinon toimintaedellytysten yhteys kaivospiiripäätökseen on ilmeinen. Kaivoksen toimintojen sijainti ja toiminnoille varatut alueet, mm. vesien ja jätteen käsittelyn (vesien puhdistusaltaat, rikastushiekan ja sivukiven varastointi) alueelliset ratkaisut perustuvat juuri kaivospiirin alueratkaisuihin. Näiden ratkaisujen toimivuus *vaikuttaa yhtäaikaisesti sekä kaivospiiri-että ympäristö- ja vesilupamenettelyn edellytyksiin* kuten hallinto-oikeudelle osoitetun valituksenme liitteinä olevista Kari Heiskasen ja Leif Ramm-Schmidtin lausunnoista ilmenee.

Lupamenettelyjen erillisyydestä ja itsenäisyydestä johtuen kaivosviranomaisen on käsiteltävä kaivoslupahakemus ja tehtävä päätös kaivosluvasta ympäristölupa-asian käsittelyvaiheesta riippumatta. Tulevassa ympäristöluvassa annettavia määräyksiä koskevan tiedon puuttuminen voi johtaa siihen, ettei kaivosluvassa anneta riittäviä KaivosL 52 §:ssä edellytettäjä määräyksiä. *Päästöistä aiheutuvien vaikutusten sivuuttaminen kaivoslupamääräyksissä voi johtaa myös siihen, että kaivoslain ydintavoite yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta ja yhteensovittamisesta jää kaivoslain mukaisissa menettelyissä olennaisilta osin toteutumatta*. Lupamääräysten puutteellisuus on jo toteutunut tässäkin tapauksessa hallinto-oikeuden päätöksestä ilmenevällä tavalla.

Sekä kaivospiiripäätöksen että vesitalous- ja ympäristöluvan edellytyksenä on lisäksi luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointi hankkeen vaikutuksista Natura 2000 -suojelualueverkoston suojeluarvoihin sekä YVA-lain tarkoittama YVA-arviointi.

4 Valitusoikeuden määrittelystä hallinto-oikeuden päätöksessä

Valituksenalaisen päätöksen perustelut osoittavat, että matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiin kohdistuvat vaikutukset on sivuutettu valitusoikeuden tulkinnassa tietoisesti. Hallinto-oikeus on tunnistanut valitusoikeuden perusteeksi esitetyt syyt, mutta jättänyt antamatta niille merkitystä:

”Edelleen Muonion paliskunta ja sen asiakumppanit ovat vastaselityksessään todenneet muun muassa, että valittajista Destination Lapland Oy, Jounin Kauppa Oy, Lapland Hotels Oy, Lapland Safaris Group Oy sekä Ylläs Ski Oy ovat matkailuyrityksiä, joiden toimintaympäristöön kaivoshanke vaikuttaisi olennaisella tavalla. Näiden yritysten asiakaskunta Äkäslompolon, Ylläksen ja Pallastunturin alueilla muodostuu suurelta osin ympäristön luonnonmukaisuutta, erämaisyyttä ja puhtautta arvostavista matkailijoista. Hankealueen läheisyydessä sijaitsevilla erämaa-alueilla mukaan lukien Pallas-Yllästunturin kansallispuisto ja alueen jokivesistöt on olennainen merkitys edellä mainittujen yritysten asiakaskunnalle.”

Kumotessaan kaivospiiripäätöksen hallinto-oikeus perusteli lopputulosta toteamalla mielestämme oikein toden, että *kaivospiiripäätöksessä ei ollut annettu riittäviä määräyksiä yleisen edun turvaamiseksi*:

”Suunnitellun kaivostoiminnan laadun, laajuuden ja sijainnin vuoksi toiminnasta aiheutuu haitallisia vaikutuksia ympäristöön. *Kun otetaan huomioon muun muassa Ylläksen alueella harjoitettava matkailu, alueen luonto, maisema-arvot ja virkistyskäyttö sekä lähialueen vapaa-ajanasutus*, Tukesin valituksenalaisessa päätöksessä antamat määräykset eivät ole riittäviä haitallisten vaikutusten estämiseksi ja ehkäisemiseksi”.

Edellä viitattuun nähden on ristiriitaista, että valitusoikeuden perusteita arvioidessaan hallinto-oikeus jätti yleiseen ja yksityiseen etuun kohdistuvat vaikutukset sen sijaan huomiotta:

”Suunnitellun kaivoshankkeen vaikutukset vesistöihin tulevat käsiteltäviksi ja vesistöjen pilaantumisen estämiseksi tarvittavat määräykset annettaviksi hankkeen vaatimissa vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa lupamenettelyissä. Hallinto-oikeus katsoo, että hankkeen toteuttaminen ei aiheuta sellaisia niin laaja-alaisia haitallisia fyysisiä välittömiä tai välillisiä vaikutuksia, että edellä mainittuja yhtiöitä voitaisiin pitää asiassa kaivoslain 165 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuina asianosaisina.”

Hallinto-oikeuden perusteluista ilmenee, että *hallinto-oikeus lausui vaikutusalueen fyysiseen rakenteeseen kohdistuvista vaikutuksista ainoastaan vesistövaikutusten osalta ja arvioi niitäkin vain vesilain ja ympäristönsuojelulain soveltamisalan kannalta*. Matkailuelinkeinon valitusoikeuden osalta hallinto-oikeus ei antanut merkitystä vaikutusalueen fyysiseen rakenteeseen kohdistuville vaikutuksille, jotka ovat olennaisia matkailun toimintaedellytysten kannalta (luontomatkailun ja kalastuksen edellytykset ja imago).

5 Oikeudenkäyntikulujen korvattavuudesta

5.1 Yleistä

Hallintolainkäyttölain (586/1996) 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Hallinto-oikeus on kuitenkin hylännyt pääosin oikeudenkäyntikuluja koskevat vaatimuksemme perustellen päätöstään seuraavasti:

”Muonion paliskunta ja sen asiakumppanit ovat toimittaneet hallinto-oikeuteen myös sellaisia selvityksiä, jotka eivät ole olleet tarpeen kysymyksessä olevan kaivoslain mukaisen asian ratkaisemiseksi, vaan ne ovat liittyneet ympäristö- ja vesitalouslupaa koskevaan menettelyyn. Tähän nähden ja asian laatu ja laajuus huomioon ottaen hallinto-oikeus vahvistaa paliskunnalle ja sen asiakumppaneille korvattavien tarpeellisenä pidettävien oikeudenkäyntikulujen kohtuulliseksi määräksi 5 000 euroa.”

Hallinto-oikeus ei ole kuitenkaan ilmaissut, *miltä osin* toimittamamme selvitykset eivät olisi olleet tarpeen kysymyksessä olevan kaivoslain mukaisen asian ratkaisemiseksi, tai miltä osin ne olisivat

liittyneet vain ympäristö- ja vesitalouslupaa koskevaan menettelyyn. Olemme joutuneet esittämään valitusajan kuluessa kaikki ne valitusperusteemme, joilla on merkitystä kaivospiirin määrittämisen edellytysten kanssa riippumatta siitä, onko niillä merkitystä myös vesitalous- ja ympäristölupaharkinnassa. Emme ole voineet rajata valitusperusteitamme ennakoiden, johtaisiko jokin valitusperuste yksistään valituksen tarkoittamaan lopputulokseen.

5.2 Ympäristöselvitysten puutteellisuuden selvittämisestä oikeudenkäyntikulujen korvattavuuden kannalta

Kuten hallinto-oikeudelle osoittamistamme vaatimuksista ja asiantuntijalausunnoista ilmenee, *kaivospiiripäätös ei ole* asiantuntijoidemme, mm. prof. emeritus Kari Heiskasen, prof. emeritus Hannu Lehtosen, DI Leif Ramm-Schmidtin ja DI, FM Ulla Liskin esittämän näkemyksen mukaan *perustunut riittävään selvitykseen, jotta kaivoslain tarkoittamat määräykset yksityisen ja yleisen edun turvaamiseksi olisi voitu antaa ja luonnonsuojelulain mukaisen arvioinnin ja YVA-arvioinnin riittävyyttä arvioida.*

Näissä asiantuntijalausunnoissa osoitetaan, että *kaivospiirin mukainen maankäyttö* (mm. toiminnan ja jätealueiden sijainti, vesialtaiden riittämättömyys jne.) aiheuttaa merkittäviä rakenteellisia muutoksia maankamarassa ja ympäristöolosuhteissa muodostaen niiden myötä riskejä ja haittoja luontoelinkeinoille. Olemme myös perustelleet, miksi katsomme, että hankkeen vaikutuksia ei ole arvioitu luonnonsuojelulain ja YVA-lain tarkoittamalla tavalla, varsinkaan yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa (Pajalan kaivoshanke) huomioon ottaen.

Se, että kaivospiiripäätös on tehty olennaisesti keskeneräisen ympäristövaikutuksia koskevan tiedon varassa, ilmenee Tukesin ja kaivosyhtiön hallinto-oikeudelle osoittamista lausumista, joissa viitataan ympäristövaikutusten selvittämisen osalta meneillään olevan keskeneräisen ympäristö- ja vesitalouslupaa koskevan menettelyn selvityksiin. Selvitysten keskeinen puute liittyy yhteisvaikutusten arviointiin (ks. mm. hakijan ympäristölupa-asiassa antama vastine 29.5.2019, sivu 4):

”Hakija tarkentaa vesienkäsittelyprosessiansa sekä sen myötä vesienhallintasuunnitelmia myöhemmin tänä vuonna tehtävään uuteen ympäristölupahakemuksen täydennykseen. Tarkennetut vesienkäsittelysuunnitelmat vaikuttavat moneen asiaan ja tästä syystä sekä kuormituslaskelmat että vaikutukset vedenlaatuun ja eliöstöön päivitetään. Pajalan Kaunisvaarassa sijaitsevan Kaunis Iron

Ab:n kaivoksen on määrä jättää ympäristölupahakemuksensa toiminnan laajennustaan koskien kesän aikana. Tämän jälkeen voidaan tehdä yhteisvaikutusten arviointia molempien kaivosten osalta. Samassa yhteydessä päivitetään hankkeen kaivannaisjätteen hallintasuunnitelma sekä sulkemissuunnitelma.” /korostus kirjoittajan

Myös ELY-keskus on todennut yhteisvaikutuksia koskevan tiedon puutteellisuuden aluehallintovirastolle osoittamassaan 19.2.2019 päivätyssä lausunnossa (LAPELY/1841/2017, s. 14/32) seuraavalla tavalla:

”Yhteisvaikutukset Muonionjokeen Ruotsin puolella kesäkuussa 2018 uudelleen käynnistyneen Kaunisvaaran kaivostoiminnan kanssa jäivät osin avoimeksi. Lupahakemuksessa yhteisvaikutusarviota ei ole voitu päivittää, koska kaivos ei hakemuksen jättövaiheessa ollut toiminnassa eikä toisaalta ole tietoa, millaiset päästöt ja päästöraajat tulevat sille jatkossa olemaan. Ruotsin luonnonsuojeluvirasto (Naturvårdsverket) on hakenut kesäkuussa 2018 Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission myöntämän toimiluvan osittaista peruuttamista. Nykyisessä luvassa ravinteille ei ole asetettu päästöraja-arvoja. Lisäksi Kaunis Iron AB hakee parhaillaan lupaa toiminnan laajentamista sekä rikastushiekka- ja selkeytysaltaiden muutosta. Ruotsin ympäristöviranomaiset ovat ilmoittaneet 28.1.2019 ympäristöministeriölle kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) alkamisesta...”

Näin ollen hankkeen keskeisetkään vaikutukset eivät ole olleet Tukesin tiedossa valituksenalaista kaivospiiripäätöstä tehtäessä. Samoin LSL 65 §:ssä tarkoitettu *Natura-lausunto on jouduttu uusimaan eikä viimeisinkään lausunto perustu kattaviin tietoihin hankkeen ja muiden hankkeiden yhteisistä vaikutuksista Tornion-Muonionjoen Natura-alueen suojeluarvoihin, mikä ilmenee Lapin ELY-keskuksen vastauksesta 28.10.2019 (LAPELY/1841/2017), jossa ELY korostaa uuden kattavan Natura-arvioinnin tarvetta:*

”Näin ollen vesienkäsittelyprosessin muutokset sekä muuttuneiden lähtötietojen perusteella tehtävä uusi arviointi kaivoshankkeen vesistöihin aiheuttamasta kuormituksesta, sen vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista muiden toimijoiden kanssa on

keskeinen asia arvioitaessa kaivoshankkeen vaikutuksia Tornionjoen - Muonionjoen vesistön Natura-alueen suojeluperusteisiin”.

Hankkeen yhteisvaikutusten ja Natura-arvoihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin puutteellisuus on todettu myös jo ennen kaivospiiripäätöksen tekemistä, mikä ilmenee hallinto-oikeudelle osoittamistamme kirjelmistä.

Kun ympäristöluvassa annettavia määräyksiä ei ole tässä tapauksessa edes voitu ennakoita, niitä ei ole voitu ottaa huomioon myöskään KaivosL 52.3 §:ssä edellytetyjä määräyksiä annettaessa eikä kaivospiiripäätöksessä ole siten myöskään annettu riittäviä KaivosL 52.3 §:ssä edellytetyjä määräyksiä. Päästöistä aiheutuvien vaikutusten sivuuttaminen kaivoslupamääräyksissä on johtanut siihen, että kaivoslain ydintavoite yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta ja yhteensovittamisesta on jäänyt valituksenalaisessa päätöksessä olennaisilta osin toteutumatta kaivoslain 18.1 §:n tarkoittamalla tavalla; *ettei kaivostoiminnasta aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle eikä kaivostoiminnasta aiheudu huomattavaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle eikä kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.*

Voidaksemme perustella kaivospiiripäätöksen virheellisyyttä mm. yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettujen määräysten riittämättömyyteen vedoten, olemme joutuneet osoittamaan, että ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi, jotta konkreettisia määräyksiä niiden hallitsemiseksi olisi voitu antaa. Katsomme, että oikeudenkäyntikulomme ovat olleet näin ollen tarpeellisia tältäkin osin ja sellaisina korvattavia.

5.3 YVA:n riittävyden arvioinnista oikeudenkäyntikulujen korvattavuuden kannalta

YVA-direktiivin mukaan osallisille on annettava *ajoissa ja tehokkaalla tavalla* mahdollisuus osallistua ympäristöä koskeviin päätöksentekomenettelyihin ja esittää toimivaltaiselle viranomaiselle mielipiteensä ennen kuin lupahakemuksesta päätetään, *vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna* (6 artiklan 4. kohta).

Kun hankkeelle myönnettiin 2017 kaivoslain mukainen lupa (valituksenalainen), joka koskee mm. ympäristövaikutusten hallinnan kannalta olennaisia vesien ja jätteiden käsittelyalueita, päätöstä

perusteltiin mm. edellä mainitulla YVA:lla, jonka ympäristöselvitykset YVA-yhteysviranomaisen ELY totesi tuolloin osin olennaisesti puutteellisiksi:

”Selostuksessa arvioidaan, että kaivosten yhteisvaikutukset Muonionjokeen jäävät vähäiseksi. Esitettyä *arviointia ei voi pitää riittävänä...* Tarkemman arvion puuttuminen on selvä puute YVA-selostuksessa, johon olisi pitänyt kiinnittää huomiota jo selostusvaiheessa. *Yhteisvaikutukset Muonionjokeen ovat jo ennakolta arvioiden olleet hankkeen yksi tärkeimpiä arvioitavia vaikutuksia* mm. sen vuoksi, että Ruotsin puolella on rakenteilla mahdollisesti kolmen avolouhoksen ja rikastamon kokonaisuus. Siihen, ettei yhteisvaikutuksia ole tarkemmin selvitetty, ovat kiinnittäneet huomiota mm. Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio, Ruotsin viranomaiset, Pajalan kunta.”

ELY katsoi, että puutteellisuudet voidaan korjata täydennyksin *YVA:n jälkeisissä lupamenettelyissä, jolloin täydennyksistä ei voitu esittää mielipiteitä YVA:n yhteydessä hankevaihtoehtojen ollessa avoinna*. Yhteysviranomaisen lausunnossa LAPELY/85/07.04/2010, s. 61, todettiin sen sijaan, että

”YVA-selostuksessa olevien puutteiden riittävän toteuttamisen varmistamiseksi esitämme, että lupaviranomainen *pyytäisi lupavaiheessa yhteysviranomaisen lausunnon* laadituista täydennyksistä. Ruotsiin kohdistuvien vaikutusten osalta vaikutusten täydennystarpeet on esitetty edellä ”kansainvälinen menettely” -kappaleessa”.

Koska yhteisvaikutukset kohdistuvat sekä Tornion-Muonionjokeen ja Natura 2000 -verkostoon, ja samalla merkittävällä tavalla myös mm. suomalaisen kalastus- ja luontomatkailuelinkeinoon, pyysimme, että hallinto-oikeus olisi varmistanut, edellyttääkö kansalaisten osallistumisoikeus YVA-lain ja YVA-direktiivin mukaan, että olennaiset ympäristövaikutuksia koskevat tiedot (mm. yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa) saatetaan osallisten tietoon *YVA:n kuluessa hankevaihtoehtojen ollessa avoinna*.

Kuten edellä Natura-arviointia koskevassa kappaleessa esitetään, yhteisvaikutusten arviointi Pajalan kaivos Hankkeen kanssa on edelleen keskeneräinen ja asettaa toistaiseksi täyttymättömän vaatimuksen kaivospiirin määrittämiselle niin YVA-lain kuin luonnonsuojelulainkin kannalta. *Katsomme, että myös Natura-arvioinnin puutteellisuuteen kohdistuvat valitusperusteemme ovat olennaisia ja tulee ottaa huomioon oikeudenkäyntikulujen korvattavuutta arvioitaessa.*

6 Valituslupaperusteet

6.1 Prejudikaattiperusteet

Lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi (prejudikaattiperuste) olisi tärkeää, että korkein hallinto-oikeus selventäisi

- sisältyvätkö kaivoshankkeen vaikutusalueen muiden elinkeinojen, kuten matkailun toimintaedellytykset, kaivoslain 52 §:ssä turvattavaksi määrättyihin yleisiin tai yksityisiin etuihin?
- koskeeko yleisten ja yksityisten etujen suoja ja siten valitusoikeus myös vaikutuksia, joilla *saattaa olla* vaikutuksia valittajan oikeuksiin tai etuihin?
- tuleeko matkailuyrityksille antaa valitusoikeus kaivospiiriä tai kaivoslupaa koskevasta päätöksestä, jos kaivoshankkeen vaikutusalueen muiden elinkeinojen, kuten matkailun toimintaedellytysten katsotaan sisältyvän kaivoslain 52 §:ssä turvattavaksi määrättyihin yleisiin tai yksityisiin etuihin ja on osoitettavissa, että kaivospiirin määräämisellä on tai saattaa olla haitallinen vaikutus po. yritysten toimintaedellytyksiin?
- kattaako oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus myös oikeudenkäyntikulut, joiden perustana olevat toimenpiteet ovat samalla tarpeellisia myös toisen lupamenettelyn kannalta, kuten esimerkiksi YVA:n tai luonnonsuojelulain riittävyttä koskevaan arviointiin perustuvat kulut? Vastaava asetelma liittyy esimerkiksi kaivoksen vesienkäsittelyaltaiden riittävyden arviointiin, sillä esimerkiksi altaiden mitoitus vaikuttaa paitsi kaivospiirin alueellisiin edellytyksiin myös ympäristöluvan ehtoihin päästöjen hallinnan kannalta (jäteveden kiertonopeuden yhteys mm. ksantaatin ja haitallisten aineiden poistumiseen ennen veden johtamista Muonionjokeen). Kuvattu asetelma liittyy myös vaikutusalueen jokien vedenkorkeuden merkitykseen toisaalta meritaimenen lisääntymisen ja toisaalta vaikutusalueen kalastusmatkailumerkityksen kannalta.

6.2 Ilmeinen virhe

Mikäli katsottaisiin, että oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistaminen ei edellyttäisi sen selventämistä, sisältyvätkö kaivoshankkeen vaikutusalueen muiden elinkeinojen, kuten matkailun toimintaedellytykset, kaivoslain 52 §:ssä turvattavaksi määrättyihin yleisiin tai yksityisiin etuihin, katsomme, että hallinto-oikeuden päätöksessä on ilmeinen virhe siltä osin kun paikallisille matkailuyrityksille, joiden toimintaedellytyksiin kaivospiiripäätös olennaisesti vaikuttaa, ei ole myönnetty valitusoikeutta.

6.3 Painava syy

Katomme, että valitusluvan myöntämiselle on painava syy, koska valitusoikeuden eväämisellä on erityinen merkitys Destination Lapland Oy:n, Jounin Kauppa Oy:n, Lapland Hotels Oy:n, Lapland Safaris Group Oy:n ja Ylläs-Ski Oy:n oikeusuojan ja osallistumisoikeuden kannalta kaivoslakia sovellettaessa.

Valitus

I Vaatimukset:

Vaadimme edellä valituslupahakemuksessa esitetyin ja jäljempänä esitettävin perustein, että

- 1) Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden yllä mainittua päätöstä (1.4.2020, päätösnumero 20/0118/1) muutetaan siltä osin kuin valituksemme jätettiin tutkimatta Destination Lapland Oy:n, Jounin Kauppa Oy:n, Ylläksen Matkailuyhdistys ry:n, Lapland Hotels Oy:n, Lapland Safaris Group Oy:n ja Ylläs-Ski Oy:n tekemänä, ja että valitusoikeus vahvistetaan em. tahoille.
- 2) Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden em. päätöstä muutetaan siten, että Hannukainen Mining Oy ja Tukes määrätään korvaamaan yhteisvastuullisesti meille muutoksenhakemisesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden osalta hallinto-oikeudessa vaaditulla tavalla.

- 3) Hannukainen Mining Oy ja Tukes määrätään korvaamaan yhteisvastuullisesti meille muutoksenhakemisesta korkeimmassa hallinto-oikeudessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen, mikäli valituslupa myönnetään, vastaselitysvaiheessa esitettävän erittelyn mukaisesti.

II Perustelut:

Kuten valituslupahakemuksessa olemme esittäneet, valituksen tutkimatta jättämiselle Destination Lapland Oy:n, Jounin Kauppa Oy:n, Ylläksen Matkailuyhdistys ry:n, Lapland Hotels Oy:n, Lapland Safaris Group Oy:n ja Ylläs-Ski Oy:n osalta ei ole esitetty laillisia perusteita. Kaivospiiripäätöksen vaikutukset heikentäisivät olennaisesti em. yritysten toimintaedellytyksiä edellä valituslupahakemuksessa todetulla tavalla. Em. yritysten toimintaedellytykset tulee turvata kaivoslain 52 §:n tarkoittamalla tavalla riittävin lupamääräyksin.

Kun kaivoslaissa edellytetään, että kaivospiiripäätöksessä annetaan määräykset yksityisen ja yleisen edun, mm. paikallisten elinkeinojen toimintaedellytysten turvaamiseksi, tulee myös valitusoikeus vastaavasti myöntää po. elinkeinoille, joiden etuihin kaivospiiriä koskeva päätös vaikuttaa, em. etuihin kytkeytyvän oikeussuojan turvaamiseksi.

Valituksenalainen päätös on virheellinen myös oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevalta osin edellä valituslupahakemuksessa todetulla tavalla. Katsomme, että valituksessamme ja siihen liittyvissä kirjelmissä esitetyt valitusperusteet ovat liittyneet kaivospiirin määräämistä koskevaan asiaan siltäkin osin kuin niillä on merkitystä myös vesitalous- ja ympäristölupamenettelyissä .

Katsomme, että valituksenalainen päätös on puutteellinen myös perustelujensa osalta eikä siitä ilmene riittävällä tavalla tutkimatta jättämisen konkreettiset syyt, ts. että kaivospiiripäätös ei voisi vaikuttaa esittämällämme tavalla em. yritysten toimintaedellytyksiin. Perusteluista ei myöskään ilmene, millä tavoin oikeudenkäyntikulujen hyväksytyyn määrään on päädytty.

Viittaamme perusteluinaamme myös jo Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle esittämiimme perusteluihin.

Oikeudenkäyntikuluvaatimuksen perustelut

Koska olemme joutuneet hakemaan muutosta valituksenalaisen päätökseen sen virheellisyydestä johtuen, olisi kohtuutonta, mikäli siitä aiheutuvat kustannukset jäisivät kannettaviksemme.

Helsingissä 4.5.2020

Yllämainittujen muutoksenhakijoiden valtuuttamana

Sakari Niemelä, asianajaja

Helsinki

LIITTEET:

Liite 1: Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös 1.4.2020 päätösnumero 20/0118/1 ja valitusosoitus